šetřiti zvláštních předpisů a vědomostí vzhledem k nebezpečí ohně s tím spojenému, kterýchž lze nabýti toliko vyučením se řemeslu kamnářskému a delším zaměstnáním při živnosti této. Jelikož součástky kamen kachlových podstatně jeví se býti prací hrnčířskou, musí se výroba, stavba a správka kamen kachlových pokládati za příslušenství oprávnění živnosti kamnářské. Ostatně svědčí tomuto pojímání i starý obyčej po staletí panovavší v řemeslu tomto; znovuzřizování a správka zděných kamen a sporáků náleží k živnostenskému oprávnění zedníků, avšak stavba a správka veškerých kamen a sporáků, jichž celá konstrukce jest kachlová, spadá v živnostenské oprávnění kamnářů (obch. a živn. komora černovická). Kominíci jsou sice bezvýjimečně oprávněni základem své živnosti vymetati veškery předměty, v nichž se topí; naproti tomu musí i kamnářům přiznáno býti právo vymetati kamna jakéhokoli druhu, jelikož jsou s to, aby provedli vymetání kamen závisící na konstrukci a veškery možné práce k zlepšení tahu (cirkulací) v nich (obch. a živn. komora ve Štýrském Hradci). Kamnáři nelze zabraňovati, aby vedl obchod zbožím porcelánovým, jelikož přísluší mu základem jeho živnosti právo ku výrobě zboží porcelánového, neboť tato práce spadá i jak materiálem svým, tak i pracovní technikou v jeho odbor, a dle § 37 č. 2. řádu živn. nelze obmezovati obchod na prodej zboží vlastní výroby (obch. a živn. komora v Linci). Výroba zboží z černé hlíny (kamenných hrnců) jest venkoncem průmyslem domácím. Nádobí takovéto prodávají vyrábitelé proto pravidelně na trzích týdenních nebo na trzích konaných po službách Božích (v neděli) nebo u kostelů. Kdyby se tento způsob provozování živnosti této měl obmeziti, utrpělo by tím jak obecenstvo, tak i hrnčíři sami, kteříž dle povahy a objemu živnosti své i dle dosud panujícího obyčeje chodí s tímto zbožím po světě a proto až do dob našich vyloučena byla živnost hrnčířská z předpisů platných pro hausírnictví neboli obchod podomní (srv. dobrozdání obch. a živn. komory celovecké, a dále »Rozhodnutí a dobrozdání o rozsahu práv živnostenských«, Manzovo vydání z r. 1888, 1889, 1890, dále sbírku Freye a Mareše z r. 1894).

Průkaz způsobilosti k této živnosti vyhledáváný, nahražuje:

a) vysvědčení na odchodnou vydané na odborných školách v Teplicích, v Děčíně, ve Znojmu, a na umělecko-průmyslové škole odborné při státní průmyslové škole ve Štýrském Hradci (srv. č. 7 min. nař. ze dne 17. září 1883 č. 150 ř. ř.);

b) vysvědčení na odchodnou z odborné školy v Bechyni (srv. č. ad 7) ze dne 24. dubna 1885 č. 57 ř. z.);

c) zemská odborná škola pro hrnčířský průmysl v Kolomyji (srv. č. ad 7. min. nař. ze dne 16. července 1899 č. 133 ř. z.).

Živnosti dopravní služby místní.

I. Pojem.

Ku podnikům obstarávajícím dopravu osob náleží v nejširším slova smyslu železnice (dráhy elektrické, dráhy o ozubených kolech, lanové dráhy, železnice koňské, parní tramway), dále převozy, paroplavba a plavba po moři. Jen jednotlivé druhy podniků dopravních spadají pod ustanovení řádu živnostenského, jakož i jisté osobní služby, jež se konají samostatně a po živnostensku; obojí druh zahrnuje se společným názvem »živnosti služby místní«, ježto co do místa obmezeny jsou a zpravidla jen po jednotlivých obcích neb okresích se rozprostírají a na veřejných místech

pohotově mají pro každého své dopravní prostředky neb osobní své služby.

II. Živnosti služby místní zařaděny jsou mezi živnosti koncesované, a upraveny jsou blíže v § 15 řádu živn. č. 3, 4 a 5 a rozpadají se ve čtvero skupin:

1. podniky k periodické dopravě osob;

2. podniky, jež na veřejných místech pohotově mají k libovolnému použití prostředky ku dopravě osob;

3. podniky, jež nabízejí osobní služby, a

4. živnost plavecká na vodách vnitrozemských.

Provozování těchto čtyř druhů živnosti dopravní a služby místní vázáno jest těmito společnými podmínkami:

a) Kromě všeobecných zákonných podmínek, jimž vyhověti musí každý živnostník vůbec, platí pro veškeré živnosti zabývající se službou místní ještě ustanovení zvláštní vytčená v § 51 živn. ř., jelikož výkon těchto živností podmíněn jest maximálními tarify (sazbami), kteréž stanoviti má politický úřad zemský maje zvláštní zřetel k stávajícím poměrům. Tarify tyto buďtež pro obecenstvo vhodným způsobem uveřejněny, pokud se týká, zřejmými učiněny (§ 52 živn. ř.);

b) pro tyto živnosti po zákonu stanovena jest povinnost ku provozování jich (§ 53 živn. ř.);

c) živnosti tyto podléhají kontrole a úpravě policie živnostenské.

III. Periodické živnosti ku dopravě osobní.

Sem počítati sluší podniky dostavníkové a omnibusové a platí o těchto živnostech podrobněji tyto předpisy:

1. Ustanovení zákona ze dne 31. března 1865 č. 25 ř. z. týkající se dopravy osob na silnicích poštovních, dle kteréhož sice zrušena byla výhrada státu k dopravě osobní na vodě i na suchu, avšak jen s tím obmezením, že se zapovídá na silnicích poštovních, t. j. oněch silnicích, při kterých stojí stanice poštovní, jakož i na jinakých silnicích, jichž by se mohlo použíti k objetí stanice poštovní: tedy že na takovýchto silnicích zapovězeno jest zřizovati nebo vydržovati prostředky k dopravě cestujících s výměnou koní při povozech, jež si cestující sami byli dodali (t. zv. zvláštní pošty).

2. Při udílení této živnosti budiž ohled brán ku místním poměrům, resp. potřebám (§ 23 živn. ř. závěr. odst.).

3. Povolení periodických podniků k dopravě osob upravuje článek 5 cit. zákona ze dne 31. března 1865 č. 25 ř. z. v tom směru, že příslušnými jsou živnostenské úřady I. stolice povolovati živnosti dopravní rozprostírající se jen v určitém okresu, kdežto političtí úřadové zemští povolují podobné podniky rozvětvené po několika okresích téže korunní země, a konečně ministerstvo vnitra příslušno jest výhradně povolovati dopravní podniky probíhající několika korunními zeměmi.

4. Co se zvláště dotýče podniků omnibusových, není provozování dopravy osobní pomocí omnibusů součástkou živnosti hostinské (hôtely), nýbrž vázáno jest koncessí zvláštní (min. výn. ze dne 12. dubna 1873 č. 1470), a to z toho důvodu, že doprava osob není uvedena mezi jednotlivými opravněními koncessovaných živností vypočtených v § 15 odst. 15 a v § 16 řádu živnostenského a též se nedá pod tato oprávnění subsumovati, a jelikož naopak doprava osob, kterouž prostředkují omnibusy

jezdící pravidelně mezi hôtelem a nádražím (ke každému osobnímu vlaku atd.), jeví se býti periodickým podnikem pro osobní dopravu, kteryžto podnik prohlášen jest v § 15 odst. 3 řádu živn. za živnost koncessovanou. Jeť pro pojem »živnostenského provozování« (»Gewerbsmässigkeit«) podobného pravidelného podniku dopravního lhostejno, určen-li podnik ten pro cestující vůbec všeho druhu či jen pro hosty hôtelu, a nese-li samostatný výtěžek čili nic; neboť s jedné strany nepřihlíží se tu při definování pojmu tohoto ku kvalitě dopravovaných osob, nýbrž jen ku pravidelnému nebo periodickému (občasnému) charakteru dopravy osobní a se strany druhé nevyhledává se ku pojmu nějaké živnosti skutečné docílení nějakého zisku, nýbrž jen úmysl podnikatele směřující k zisku, a tento úmysl jest zde i v té případnosti, když provozováním takovýchto omnibusů neplyne samostatný výtěžek jízdného, nýbrž nepřímo vynášel by podnik omnibusový hôtelieru tím, že by jen přivábil větší počet hostí do hôtelu jeho (rozh. soud. dv. spr. ze dne 7. března 1889 č. 873 sb. »Budwinski« č. 4556). Vlastníci nebo pachtéři hôtelu požívající koncesse k jízdě omnibusů z nádraží a k nádraží, oprávněni jsou však jen k dopravě obmezující se na distanci mezi hôtelem jejich a nádražím a zpět, jelikož snáší se s podstatou a povahou každé koncesse, aby nebyla rozšiřována dále, než na ona oprávnění, která koncessí výslovně byla propůjčena.

IV. Podniky na veřejných místech, které zabývají se dopravou osob nikoli periodicky.

Sem náležejí zjednané povozy, fiakry a drožky; i při udílení těchto živností budiž zřeno ku poměrům místním. Avšak živnost povozníků vyniká ještě tou zvláštností, že za jistých podmínek zřetele dochází jakožto živnost svobodná. Posuzuje-li se otázka o tom, je-li tato živnost a kdy živností svobodnou či koncesovanou, dlužno uvážiti tu okolnost, jeví-li se buďto povoznictví jako podnik občasné dopravy osob nebo zda živnostník dotyčný pohotově chová své dopravní prostředky k libovolnému použití každého na místech veřejných, či není-li tu ani této ani oné podmínky. Kdežto v obou prvých případech jsou ony živnosti povoznické živnostmi koncesními, jest opětně živností volnou povoznictví takové, jež sice podniká po živnostensku dopravu osob, avšak doprava ta není uspořádána pro občasnou příležitost a kromě toho nejsou povozy pohotově chovány na místech veřejných (rozh. min. vnitra ze dne 12. dubna 1873 č. 1470, »Zeitsch. f. Verw.« VI. č. 20). Dále se činívá rozdíl mezi živností povoznickou ve městech a na venkově, při čemž vychází se s toho hlediska, zda povoznictví jen vnitřní dopravou ve městě či zda dopravou po venkově se zabývá. Posléze liší se povoznictví pro dopravu osob od povoznictví pro dopravu zboží, nebo-li, jak se obyčejně označuje, povoznictví nákladní. Co se týče mezí stávajících při povoznictví (osobním a nákladním) vyslovila obchodní a živnostenská komora vídeňská v konkrétním případu toto dobrozdání: »V povaze věci samé spočívá to, že podniky předkem určené k dopravě nákladů, nezřídka za účelem lepšího využitkování svých provozovacích prostředků pohotově chovají i lehčí povozy k dopravě osob, aby mohly mladších a slabších koní přiměřeným a trvalým způsobem upotřebiti. Zákon neklade též nijaké překážky takovýmto zařízením, což by ani vůbec nebylo lze odporučovati, ježto by obmezení takovýchto podniků resp. odloučení provozovacích prostředků nebylo možno bez pohromy právě těchto podniků. Proto jest komora toho

mínění, že takové podniky, jež zpředu listem živnostenským výslovně nejsou obmezeny na určitou kategorii povoznických služeb, dle potřeby své oprávněny jsou využitkovati dopravních svých prostředků (srv. sbírku dobrozdání o rozsahu živností sestavenou od Freye a Mareše, str. 779).

Rolníci, kteří jen po krátkou dobu v roce, totiž dokončivše svou práci v polích, hledí příjmů svých nabýti z vedlejšího výdělku dopravou osob neb dopravou uhlí, kamene, rudy a pod. a sice jen občas a ne pravidelně a jimž zemědělské zaměstnání jejich jest hlavním zdrojem výživy, nejsou povinni ohlašovati povoz svůj, jelikož povinné ohlášení živnosti nastupuje jen při pravidelném provozování živnosti povoznické (rozh. min. vnitra ze dne 25. srpna 1881 č. 11.412).

V. Osobní služební úkony.

Tím rozuměti jest živnostenské podniky ústavů veřejných posluhů, poslů, nosičů, sluhů atd. Ten, kdo se uchází o koncesi pro nějaký ústav veřejných posluhů, musí předložiti úřadu koncesi zadávajícímu ke schválení stanov, v němž udána buďtež ustanovení o právních poměrech posluhů ku podnikateli, dále o odměně a povinnostech jednotlivých posluhů, ustanovení o přijetí a propuštění jich, dále sazby za služební úkony obecenstvem požadované. Podnikatelé musí dáti kauci (srv. ostatně čl. »Ústavy posluhů veřejných«. Co se týče sluhů zaměstnaných v hôtelích, zabírá v sobě pravidelně oprávnění ku přechovávání cizinců (hostí) i právo vydržovati sluhy, kteří sice jsou ve službách majitele hôtelu, avšak skoro výhradně bývají za svou jednotlivou obsluhu odměňováni přímo od samých hostí. Dle dobrozdání obchodní a živnostenské komory pražské opravňuje koncese hôtelieru propůjčená ku přechovávání hostí sama o sobě k tomu také, aby mohl vysílati sluhy své na nádraží pro hosty do hôtelu zavítající a pro zavazadla jejich. Pokud ale sluhové, nosiči, poslové chtějí samostatně živnost svoji provozovati, nejsouce ve službách majitele živnosti koncesované, podléhají rovněž ustanovením § 15 čís. 4 řádu živnostenského.

VI. Živnost plavců na vodách vnitrozemských.

Ti, kdož ucházejí se o koncesi pro živnost plaveckou, t. j. ony osoby, jež chtějí po živnostensku zabývati se řízením lodí plachetních a veslových, vykázati se musí potřebnými praktickými vědomostmi a vlastnostmi; o tom rozhodují zvláštní předpisy, pokud ve příčině jednotlivých vod vydány byly (min. nař. ze dne 17. září 1883 č. 151 ř. z.). Oprávnění vykonávati plavbu po Dunaji s rakouskými veslicemi a paroloďmi závisí při oněch na vydobytí koncese vedle ustanovení řádu živnostenského, pokud se týká, min. nař. ze dne 29. ledna 1858 č. 22 ř. z., pokud jde však o paroplavbu, záleží tu na vydobytí koncese vedle min. nař. ze dne 29. ledna a ze dne 12. července 1858 č. 22 a 108 ř. z. Mimorakouské parolodi a veslice sluší posuzovati dle příslušných předpisů jich domovského státu (§ 1 min. nař. zedne 31. srpna 1874 č. 122 ř. z., srv. též čl. Plavba polabská, Plavba říční, Plavení vorů, Kabotáž, Tramway, Podniky cestovní kanceláře, Plavba námořská, Policie říční, Převozy a Plavba po Dunaji (v dodatcích).

Živnost jirchářská a koželužská.

Živnost jirchářská a koželužská náleží k živnostem řemeslným. Obě zabývají se zpracováním a úpravou koží luhovaných, zámišových, kamencem i jinak zdělávaných. Co do některých odstínů mezi